

Posudek oponenta diplomové práce na diplomovou práci Juraje Juháse „Právna kontrola ústavnosti aktov moci zákonodárnej a moderný právny štát“

Diplomová práce má 126 normostran vlastního textu, k němuž je připojen přehled obsahu a seznamy použité soudní judikatury a právních předpisů.

Diplomová práce je členěna na obecnou a zvláštní část a v jejich rámci na jednotlivé kapitoly a oddíly. V rámci obecné části se diplomant věnuje nejprve terminologickým otázkám (kap. I), vývoji kontroly ústavnosti v Anglii, USA a Rakousku (kap. II) a samostatně i některým právním problémům s tématem souvisejícím, např. otázce kontroly orgánu kontroly ústavnosti a vlivu výkonu kontroly ústavnosti na právní jistotu (kap. III). Ve zvláštní části pak přistupuje ke komparaci některých aspektů pozitivní úpravy kontroly ústavnosti ve vybraných zemích (kap. IV), poté k analýze právní úpravy kontroly aktů zákonodárné moci v ČR (kap. V) a nakonec formuluje své úvahy z hlediska *de lege* a *de constitutione ferenda* (kap. VI).

Téma práce je z hlediska její struktury, rozsahu i obsahu zpracováno velmi podrobně, s použitím tuzemské i zahraniční odborné literatury, jakož i judikatury Ústavního soudu ČR. Diplomant se přitom neomezuje na pouhou deskripci historického vývoje či platné právní úpravy a aplikační praxe, ale kriticky je analyzuje a formuluje k nim vlastní závěry.

Problematický z hlediska funkčnosti abstraktní kontroly ústavnosti zákonů je požadavek, aby Ústavní soud (není-li přímo voleným orgánem) o jejich zrušení „*musel rozhodovat vyšší než dvouřetinovou většinou*“ (s. 101, 127). S tím souvisí i další diplomantova úvaha, která se jeví problematickou z hlediska pravomocí Ústavního soudu: „*Přizná-li se rozhodnutím Ústavního soudu zákonná právní relevance, měla by být změnitelná i zákonem. Přizná-li se jim vyšší právní relevance, budou moci být změnitelná jen ústavním zákonem, resp. změnou právního názoru Ústavního soudu. Myslíme si, že přiznat rozhodnutí Ústavního soudu vyšší než zákonnou právní relevanci by bylo v rozporu s principy moderního právního státu*“ (s. 120). Tyto a na ně navazují úvahy (viz i citaci J. Pinze na s. 126) pak ústí v diplomantův názor, dle něhož je vhodnějším vykonávat právní kontrolu ústavnosti nikoli orgánem soudního typu, nýbrž „*v rámci moci zákonodárné*“ (tamtéž), resp. podle něhož ideální model kontroly ústavnosti spočívá v „*její[m] navrácení od soudní na půdu zákonodárné moci*“ (s. 127). Nehledě k tomu, že by v pravém slova smyslu nešlo o „návrát“, je tato představa na bázi recentní koncepce ústavního státu dávno překonána. Diplomant nadto v rámci práce nerozvádí, jak by tato zásadní „*reforma kontroly ústavnosti*“ byla prakticky realizována.

Diskutabilní je také kategorický závěr diplomanta, že „*[p]roces dosazování ústavních soudců je v České republice v rozporu s principy moderního právního státu*“ (s. 102). Namísto platné úpravy diplomant - v duchu absolutizace požadavku demokratické legitimace pro soudní kontrolu ústavnosti - doporučuje, aby oprávnění navrhnout (jednoho) kandidáta na soudce Ústavního soudu měl každý poslanec Poslanecké sněmovny, přičemž „*o novém členu orgánu kontroly ústavnosti by potom rozhodoval ... los s tím, že pravděpodobnost výběru kandidáta by byla přímo úměrná počtu poslanců, kteří ho navrhli*“ (s. 128). Lze mít za to, že by takový způsob ustanovování do funkce měl sice tu výhodu, že by snad s jistotou zajistil plné obsazení Ústavního soudu, avšak váhu politických kritérií při výběru jeho soudců by spíše posílil. Obdobně lze mít za problematické navrhované zavedení odvolatelnosti soudců Ústavního soudu prezidentem republiky a 3/5 většinou senátorů, nebo v lidovém hlasování (s. 130).

Diplomant také navrhuje, změnit složení Ústavního soudu na 9 členů na 9-leté funkční období, popř. 12 členů na 12-ti leté funkční období, „*přičemž každý rok se obmění jeden*

člen“ (s. 129). Navržená parciální obměna by mohla přispět k větší názorové diferenciaci a reprezentativnosti ve skladbě Ústavního soudu (tím spíše při kratším funkčním období), na druhou stranu by snížení počtu jeho členů byť i jen na 12 znamenalo vzhledem ke vzrůstajícímu nápadu věcí nepochybně prodloužení průměrné délky řízení před tímto soudem.

Za novátorský lze označit návrh na zavedení aktivní legitimace pro podání návrhu Ústavnímu soudu na zrušení zákona pro „*dostatečně velkou skupinu občanů na základě petice*“ (s. 131).

V práci se občas vyskytují některé formální i věcné chyby, např. označení Ústavy ČR za „zákon“ místo „ústavní zákon České národní rady“ (s. 99). Text práce nepostihuje poslední novelu Ústavy ČR (ústavní zákon č. 98/2013 Sb.), tj. omezení trestněprávní imunity soudců Ústavního soudu jen na dobu výkonu jejich funkce, když zmiňuje úpravu předchozí (s. 120).

Závěr: Předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu. Po stránce obsahové prokazuje diplomantovu schopnost kritické analýzy zadaného tématu na podkladě shromážděných pramenů a syntézy vlastních názorů a doporučení *de lege* a *de constitutione ferenda*. Diplomovou práci Juraje Juháse proto **d o p o r u č u j i** k obhajobě.

V Praze dne 17. září 2014

JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.